

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук,

КОЛІСНИК-ГУМЕНЮК ЮЛІЇ ІГОРІВНИ,

на дисертацію й автореферат **Богдадюк Мар'яни Володимирівни** на тему

«Професійна підготовка майбутніх фахівців народних художніх промислів у професійно-технічних навчальних закладах Західної України (друга половина ХХ – початок ХХІ століття)»,

представлені на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Система професійної освіти нині переживає кризу, суть якої полягає у спрямованості традиційної моделі навчання в минуле, коли сенс освіти вбачається в засвоєнні вже накопиченого знання, відсутності прогностичності, випереджальної орієнтації. У непростих умовах сьогодення українське суспільство вимагає від молодих фахівців сукупності стійких ключових і динамічних професійних компетентностей. Завдання закладів освіти полягає в тому, щоб майбутні фахівці оволоділи значним обсягом знань і вмінь, необхідних для роботи за обраним напрямом, та усвідомили шляхи подальшого розвитку своєї професійної діяльності, вміли швидко й ефективно впливати на цей процес.

Дисертаційна робота Мар'яни Володимирівни присвячена розв'язанню актуальної проблеми – потреби модернізації професійно-художньої освіти. Вивчення сучасного стану професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів виявило ряд суперечностей, необхідність розв'язання яких дозволило авторці різнобічно підійти до організації та проведення науково-педагогічного пошуку.

Дисертаційна робота Мар'яни Володимирівни виконувалась відповідно до тематичного плану наукових досліджень Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України з теми «Формування професійних якостей майбутніх кваліфікованих робітників в умовах техніко-технологічних змін» (РК № 0113U001274) та Інституту професійно-технічної освіти НАПН України з теми «Проектування системи консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів» (РК № 0116U003567).

Чітко сформульовані й обґрунтовані мета і завдання дослідження. Позитивною стороною дисертації є чітке визначення суперечностей, що посилює актуальність досліджуваної проблеми. Використані підходи та методики відповідають сучасному рівню розвитку педагогічної науки, що дало змогу зробити науково обґрунтовані висновки і практичні рекомендації, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Дане дослідження має **наукову новизну**, яка полягає в тому, що: вперше виявлено основні тенденції розвитку професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів у ПТНЗ Західної України другої половини ХХ – початку ХХІ ст. в контексті соціально-економічних і

суспільно-політичних змін і обґрунтовано шляхи вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів з урахуванням досвіду минулого, розроблено періодизацію розвитку ПТНЗ народних художніх промислів у Західній Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття; уточнено сутність базових понять дослідження («професія», «професійна підготовка», «професійна освіта», «професійно-технічна освіта», «ремесло», «промисел», «народний художній промисел», «фахівець», «фахівець народних художніх промислів»); подальшого розвитку набули положення щодо використання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів кращого педагогічного досвіду минулого; в науковий обіг уведено нові історичні факти і документи, пов'язані з розвитком професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів у ПТНЗ Західної України другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні й апробуванні навчально-методичного комплексу для підвищення кваліфікації викладачів і майстрів виробничого навчання ЗП(ПТ)О художнього профілю, зокрема посібника «Розвиток народних художніх промислів у Західній Україні», методичних рекомендацій «Удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів у професійно-технічних навчальних закладах» і програми спецкурсу «Професійна підготовка майбутніх фахівців народних художніх промислів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти Західної України (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.)», визначенні шляхів застосування в сучасній освітній практиці кращого досвіду професійної підготовки фахівців народних художніх промислів у ПТНЗ Західної України досліджуваного періоду.

Основні результати дисертаційного дослідження відображено в 15 одноосібних наукових публікаціях, у тому числі: 8 статей (із них 5 – у провідних наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному періодичному виданні, 2 – в інших наукових виданнях), 4 тез у збірниках матеріалів конференцій, 1 посібник, 1 методичні рекомендації, 1 навчальна програма.

Дисертація написана на високому методологічному рівні. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (421 найменування, із них 26 – архівних джерел, 11 – іноземними мовами) і 10 додатків (на 65 стор.). Загальний обсяг дисертації – 313 сторінок, основний текст – 178 сторінок. Матеріали дослідження викладено логічно і послідовно, чітко сформульовані мета і завдання дослідження.

У першому розділі – «Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів» – розглянуто сутність і уточнено зміст ключових понять дисертаційного дослідження; визначено методологічні підходи і принципи дослідження професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів у ПТНЗ Західної України; проаналізовано провідні підходи до періодизації розвитку ПТО та визначено

основні етапи розвитку професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів у ПТНЗ Західної України.

У другому розділі – «Основні тенденції професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів у Західній Україні другої половини ХХ – початку ХХІ ст.» – висвітлено діяльність і розвиток художніх ПТНЗ у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. в контексті соціально-економічних і суспільно-політичних умов розбудови України, на основі чого визначено основні позитивні та негативні тенденції професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів у Західній Україні досліджуваного періоду. В діяльності ПТНЗ, які готували фахівців народних художніх промислів, охарактеризовано важливі змістові та структурні зміни, проаналізовано нормативно-правові документи.

У третьому розділі – «Впровадження досвіду професійної підготовки фахівців народних художніх промислів у Західній Україні другої половини ХХ – початку ХХІ ст. в сучасних ЗП(ПТ)О» – проаналізовано актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів у ЗП(ПТ)О Західної України в сучасних соціально-економічних обставинах, обґрунтовано шляхи вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів з урахуванням досвіду ПТНЗ Західної України другої половини ХХ – початку ХХІ ст.; розроблено пропозиції щодо перспектив розвитку професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів в Україні.

Робота написана грамотно, є логічні переходи від однієї частини матеріалу до іншої, вдало сформульовані загальні висновки, що дає підстави сприймати її як цілісне завершене дослідження.

Поряд із цим виникає ряд питань, які носять дискусійний характер і не впливають на загальний позитивний висновок проведеного наукового дослідження:

1. Вважаємо, що рецензована робота значно виграла б, якби авторка у підрозділі 1.1. подала дефінітивний аналіз понять: культура, творчість, культуротворчість, які відіграють важливу роль у підготовці майбутніх фахівців народних художніх промислів.

2. У підрозділі 1.2. доцільно було б поряд із розглянутими методологічними підходами проаналізувати культуротворчий підхід, який дозволить більш детально дослідити професійну підготовку майбутніх фахівців народних художніх промислів у ПТНЗ другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

3. Бажано в дослідженні подати більш детальну характеристику принципів розвитку професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів.

4. На сторінці 62 згадується про зародження професійної освіти, ще за часів Київської Русі, і відразу здійснено перехід до періодизації становлення та розвитку системи ПТО в СРСР. На нашу думку, було б доречно коротко перерахувати всі історичні періоди розвитку або перенести дану інформацію

на с. 70, де подано опис передумов розвитку професійної підготовки фахівців художнього профілю.

5. У підрозділі 3.2, обираючи шляхи вдосконалення професійної підготовки фахівців народних художніх промислів, вважаємо за доцільне розглянути напрям сприяння мобільності учнів, викладачів, науковців. Адже даний напрям розвиває вміння вибирати шляхи взаємодії з навколишнім світом; формує здатність мислити в порівняльному аспекті; здатність до міжкультурної комунікації; здатність усвідомлювати недостатність знань, що мотивує до навчання.

6. На нашу думку, деяку інформацію, яка представлена у роботі, бажано перенести у додатки, щоб розвантажити основний текст (с. 110–111, 117).

7. У тексті дисертації зустрічаються окремі русизми, стилістичні та орфографічні помилки.

Висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка за своєю актуальністю, обсягом та новизною має важливе теоретичне та практичне значення. Автореферат та дисертаційне дослідження повністю відповідають вимогам МОН України. Таким чином, дисертаційне дослідження «Професійна підготовка майбутніх фахівців народних художніх промислів у професійно-технічних навчальних закладах Західної України (друга половина ХХ – початок ХХІ століття)» відповідає вимогам, які висуваються нормативними документами МОН України, а її автор – Богдадюк Мар'яна Володимирівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Відокремленого структурного підрозділу «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти» Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Колісник-Гуменюк Ю. І.

Підпис Колісник-Гуменюк Ю. І. засвідчую

Директор *(М. П. Колельчук)*